

~ ~
RIBBUI
In

BARA ELOHIM

Seu
De

Pluralitate quæ continetur in locutione illa Bara Elohim Gen. i. v. i.

ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ PHILOLOGICA

Indultu Ampl. FACULT. PHILOS.

In Regiâ Academiâ Aboënsi,

Examini placido φιλολογούντων
publicè delata,

PRÆSIDE

M. D A V I D E ΕΞΗΔ/

Prof. Phil. Extraord.

RESPONDENTE

JOACHIMO ΞΕΣΕΞΗΔ/

Aboënsi

In Audit. Max. ad diem 5. Junij 1686.

~~~~~***~~~~~

Impr. apud JOH. LAURENTII WALLIUM,
Regiæ Univ. ibid. Typogr.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

PAUL F. LLOYD

PLANTING THE SEED OF THE
GOSPEL IN THE HEARTS OF THE
PEOPLE

AT THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

FR. SIDNEY
M. D. A. V. I. B. E. 1897

Prof. Phil. Ex. 1897
RESPONDENT

JOACHIMO
At. 1897

JOACHIMO
At. 1897

Experientia ductum sequutus est Philo-
phus dum ista pronunciavit : Καὶ τὸ μαν-
θάνειν καὶ τὸ θαυμάζειν ἡδὺν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ.
Et discere & admirari jucundum est plerumq.
Experitur enim quilibet qui sponte suâ, alieno
imperio non adactus, incidit in tales occasio-
nes, aut eas opportunè nanciscitur, quibus do-
ctrina & admirationis ansa suppeditatur, ni-
mium quantum tunc affici animum atq; conci-
tari. Excipit omnia aviditate summa, recon-
dēs ea fide si fieri potest infallibili, persuasus, pa-
bulo gratiori se & motus suos non posse ali aut
sustentari. Ingentem voluptatem, quæ hinc sub-
nascitur, pro stipendio habet laboris, si aliquem
debit aliquando sufferre, nec aliū præmiū
cum distringitur. Rapitur adeo potius quam
fertur mens in admirationem, quam excitat
conjuncta semper cupiditas. Ad scientiam v in-
stinctu quodā naturali agitur, quem validè ex-
terna etiam rerum facies urget atq; promovet.
Non abborret ab hoc, quod observamus in pro-
prio instituto. Instigat innata quadam vi mo-
ta disciplina. Ex spectaculo profunditatis & ex-
cellentie oblata rei consideranda, exoritur ad-
miratio. Trahit illa secum cupiditatem. Hanc
sequitur studiū nullis difficultatum terricula-
mentis impeditum. Socio hoc rerum nexu,
tractandum adsumsimus quod facies pagellæ
pri-

prima repræsentat. Singulare eximium vel novum promitti nequeunt. Valeat supervacanea novitas, cum sit quod rimemur in antiquis. Excelsa moliri ingeniorum est sublimiorum, quæ si darentur, in hoc articulo dexteritatem suam, ob hujus anguli habitum, forte etiam cohibere necessum haberent. Non tamen frustra ne amplanè esse hanc opellam, affirmat spes concepta. Vestibulum cum tantos thesauros ostendit, augustissimum Scripturæ atrium quantum erit gazophylacium. Hujus gaze si quidquam hic possit cuipiam infundere amorem, desiderii, admirationem, voto nostro fruimur. Ita enim divini nominis gloriam cernemus intendi, quod ipsum liberali aliquo exercitio consequi, apex erit & fastigium omnis honesti conatus. Aliàs etiam versiculum illum, proverbio veteri tritum, facio meum:

Πολλάκι καὶ κηπὼρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπεν,
Sæpe etiā est olitor valde opportuna locutus.
Imposterum quoq; tentandum aliquid cum Deo.
Ne vero quidquā inordinatum aut incompositū
in medium proficeremus, ita instruximus æconomiam ut pateant natura & deductio vocum; si-
stantur rationes concisæ quæ pluralitatem in E-
lohim evincant; dispungantur deniq; dubia quæ
assertum sollicitare videntur. Ista ut expedian-
tur feliciter, ex θεοῦ devotissimè exoptamus.
Stylum Scribæ velocis!

CONCL.

CONCL. I.

onducet alicubi instituto nostro, sub initium statim, ad considerationem constructionis, quam occupare placuit hac vice, titulos duos, quoad natales suos expendisse. Primi quidem res est planior, utpote constantis & propositi ipsâ radicali formâ quæ est *BARA*, cuius vocis sensus diversos, diversis in formis, Lexicographorum, Schindleri, Castelli, Buxtorffii & aliorum industria laudabilis, abundè suppeditabit; confirmabit vero exemplorum adducta iisdem copia. Ipsorum unus in præsentia arripiendus, qui nempe huc quadrat, & effertur *Creavit*, notatione hîc loci productionem talem innuente, quam effectus sequitur, ex nulla ne inhabili quidem materia formatus. Quod dum affirmatur, nequaquam inficiandum est, ut accuratè monet Doct. Pheifferus in Dubiis suis vexatis, vocem *BARA*.

A

de illis

de illis etiam efferri rebus, quæ non ex
 planè nihil, sed rudi & quoad se infor-
 mi, ineptoq; principio quod ad opus
 ex se efficiendum, sunt efformatæ, hoc
 est si Scholasticos amas terminos: vox
creavit non semper præsupponit *nihil*
negativum, sed quandoque etiam *nihil*
privativum, ut nihil utroq; modo sum-
 ptum sit terminus creationis à quo,
 juxta quam expositionem admittitur
 illud Rabb nis frequentatum: HABBERIJ
 JAH HOZI MEAIN hoc est: Creatio pro-
 cedit à non ente, quod est judicium Aug.
 Varen. Doct. accuratissimi. Neque a-
 bit à mente aliorum suæ gentis Rab.
 Selemon Ben Melech, qui in suo Miclal
 Jophi, in nostrum locum, hoc fere ver-
 borum sensu, ni fallor, commentatur: Om-
 nis vox creationis renovat siue creat
 rem aliquam, quæ procedit à non ente
 ad ens.

CONCL. 2. Gemella huic signa qua-
 dantenus sunt, observatis observandis,
 ASAH BANAH JAZAR quæ tamen, quoad
 indiversum à se invicem abeunt, ex Be-
 ato

3

ato Var. cognoscuntur, qui ea luculenter
exponit. Quò vero quoddammodo
habeantur, illius commentationem co-
arctabimus. ASAH ordinationem,
& perfectionem rei creatæ involvit:
JAZAR admirabilem structuram expri-
mit, & singularem figurationem quæ
in hominibus est conspicua; ad quam
vocem refertur BANAH, quo creatio in-
ducitur, quæ incomparabili formæ ar-
tificio, addit intellectus & rationis glo-
riam; & hujus notionis usus eviden-
ter dispalescit in formatione sexus le-
quioris, seu primæ Matris ex costa vi-
ri Gen. II. 22.

CONCL. 3. Respondet vero in Chald.
nostro BARA vox formæ Peal, iisdem
constans consonis, sed punctis quoad
primam Syllabam differentibus, cum
Schva, illi juxta lingvæ genium subji-
ciatur, ut BERA ubi *Komet* & etiam est sub
radicali secunda pro ordinario *Pataih*,
propter anomaliam 3. radicalis ALEPH,
quæ etiam terminationem in Chirek
sæpius habet, desinens quoq; nonnun-
quam

A 2

quã in Jod quiescens in Tzere, quod ubi,
 quibus in scriptis usu veniat, petatur
 ex Chald. Opitii pag. 99. & seq.
 Neque multo aliter se habet verbum
 respondens in Syra, BERO, quod iti-
 dem ob tertiam literam gutturalem
 Olaph anomaliã est affectum, & pro re-
 gulari terminatione in Pethoco, nota-
 tur Sekopho, in conjugatione prima
 Peal, ubi etiam ob eandem causam ter-
 minatio in Chebhotzo obtinet; qua de
 re si lubet consulatur Opitius, qui in
 Syriaismo suo accuratissimè hanc, ut a-
 lias irregularitates persequitur p. 103.
 & sequent. Habent etiam nonnulla
 huc quæ faciunt Sennertus in Harm.
 Chald. & Syriaismi pag. 78 & Leusdenius
 in schola Syriaca pag. 131. ubi ipsum pa-
 radigma hujus anomalie exhibet, &
 alii passim, uti Crinesius, Dilherrus &c.
 Exprimit hanc vocem Arabs suo CHA-
 LAKA in conjugatione inter 13 prima,
 nuda & simplicissima, quod & varios,
 pro vario positu, constructionis & pun-
 ctorum, induit significatus, quorum
 non-

nonnulli benè huc spectant, ut Creavit, efformavit. &c: Videantur cætera in Lexico Golii arabico, ut & Raphelen- gio. 70 Interp. per ἐπινοήσ rem explana- runt, cui vocabulo significatione con- venit πλάζειν.

CONCL. 4. Numerus unitatis plura- lis ELOHIM, ut apparet ex inflexione est ELOAH, quod etiam cum *Vau* fulcro 78 *Cholem* invenitur. In radice vocis in- quirenda & constituenda discrepantes Philologorum sunt sententiæ. Addu- cit illas atq; examinat Leusd. in Phil. Hebræo differt. 32. pag. 329. Quapro- pter iis non immorabimur multis, con- tenti asserere istam vero consentaneam, quæ originem, quam sectamur, statuit in hebræo labio ignotam & inusitatam, receptam vero usu, in una filiarum pri- mogenitarum sanctæ istius lingvæ. I- smaëlitica enim sive Agarena, ipsam ser- vavit radicem ALEHA quæ exponitur *adoravit, coluit*, aliis nunc omissis si- gnificationibus. Est vero originale hoc verbum quoad qualitatem ἀνώμαλον, A3 vulgo

vulgò imperfectum, & quidem in specie ex Hamzatis, quorum anomalam ex indole 78 Elif proveniente, vide declaratam in Erp. Gramm. Arab. p. 74, & potissimum ac præprimis in appendice Lib. I. de canonibus literarum debilium. Eleganter ergo, ceu patet, ELOHIM una cum appellationibus affinis in lingvis cognatis cæteris, ALOHO Syr. Arab. ILAHON vel ALLAHO formâ peculiari, articulo AL cum nomine concrefcente, Chald. ELAH, emphat. ELAHA, nec sine emphasi summa, DEum ex adorationis cultu insignit; nempe quia is solus, seu ipsum fert nomen, religioso adorationis cultu afficiendus, utpote qui unicè tanquam æternus, infinitus, omnipotens, fundamentum honoris istius religiosi in se continet firmissimum & amplissimum.

CONCL. 5. Formam commodam quâ ELOHIM ex ELOAH inflectitur, demonstrat ni fallor, derivatio non inversa nec tortuosa, quæ regulariter procedit, singulari adjectâ solum multitudinis

dinis terminatione *im*, postquam exspirat *patach genuha* more non inusitato, dum incrementum fini vocis accedit. Quibus observatis, sponte sua illorum cadit opinio, qui voculam *EL* singulare 78 *ELOHIM* esse autumant, quandoquidem si rectè illi calculum posuissent, ex *EL* non *ELOHIM* sed *ELIM* descendere didicissent, quod etiam textus sacri inspectio accuratior inculcare potuisset, ubi non raro 79 *ELIM* occurrit, cujus singulare aliud esse non posset quam *EL*, quod cum ex se funderet secundum numerum *ELIM*, ex eodem *ELOHIM* ut plurale, formari non potest. Quin etiam insolens est in Lingua Sancta, vocibus ex singulari in pluralem inflexis, præter terminationes multitudinis, masculinam & fœmininam, aliam etiam inferere literam, quod in *ELOHIM* factum, necessariò dicendum foret, si ab *EL* flexio illa in pluralem assereretur, quandoquidem non sola terminatio multitudinis, sed alia etiam Litera, *HE* scilicet accessisset.

Concl. 6.

CONCL. 6. Ad nominis etiam faciet illustrationem, hic observasse Judæorum variantem cum Lectionem, tum scriptiōnem vocis sæpius indigitatæ. Illi enim ut sunt superstitionibus non modo finitimi, sed plane obnoxii, metu prophanationis divini nominis, si frequenter illud & promiscuè usurpetur, nativum ejus sonum, substitutis literis KOPH vel DALETH, immutant. Itaque pro regulari nominis notatione, scribunt Judæi ELODIM & ELOKIM, cujus singulare ipsis est ELOKA, non abfimi- ratione, quâ in Tetragrammato nomine, medium HE in DALETH convertunt. In hoc autem articulo, acquiescimus judicio gravi Clariss. Leusd. quod exhibet in Jona suo illustrato, pag. 76 *Absurdi sunt Judæi si non superstitiosi, quod pro libertate sua ita nomina divina mutant, volunt vitare prophanationem, sed dum hoc volunt, maxime superstitiosi fiunt, ideo commode Judæis applicari potest illud vulgare: Incidit in Scyl- lam cupiens vitare charibdim.*

CONCL: 7.

CONCL. 7. Quandoquidem ex nostro ELOHIM genus ducunt voculæ *éλωי* *éλωי* apud Marcum. Quæritur non immerito, at appositè ad institutum præsens, undenam illæ, & quænam flexionis istius ratio? Ad quod respondendum *éλωי* à chaldaico ELAHI ortū ducere, in quo vocabulo nomen sing. ELAH cum primæ personæ affixo conjungitur. Græci vero cū ignorent in medio dictionis aspirationē, aspiratis literis notatas dictiones, spiritum negligendo, pronunciant. Et quia KAMETZ A impurum ut ω efferunt, ceu ejus loco Hebræi habent cholem, pro Elahi est *éλωי*, quæ est mens Drusii in opusculo, de Elohim. Licet non diffitendum sit, aliud etiam sensisse Doctorem Lightfoot in Hor. Heb. & Talm. ad Cap: 15. Marc. p. m. 667. dum ait: *Marcus secundum præsentem dialectum, Chaldaicam scilicet, pronuntiatione utitur vocis ELAHA, aut saltem secundum pronuntiationem vocis ELOHIM.* Dispalescit adeo ex his etiam ratio scriptionis *éλωי* pro Elohim

him, ubi itidem neglecta est aspiratio. Sed & pro terminatione *ἐλωι* est *ἐλωίμ*, ob nullam aliam causam, nisi quod peregrinæ Lingvæ, ita Chirek longi vim assequi conatæ sunt. Suppetunt namq̃ aliæ, quæ eandem formam repræsentant, ex quibus sunt *χερβεῖμ* & *σεραφείμ*. Conferatur etiam Ravanelli Bibliotheca sacra ad vocem Eli.

CONCL. 8. Neq̃ omnis expers est æquivocationis vox, quam varia originis suæ intuitu adficere, huc usq̃ deprehensum & expositum est. Ad illam ne quis offendatur, tollendi ejus sunt brevi indigitatione scopuli. Cōnotat autem I. qui præcipuus ejus est usus, Deum verum seu *φύσει* ita dictum, quomodo, quoq̃ est nomen Dei propriū, personale, quod primum in Sacra Scriptura occurrit, atq̃; ita frequentissime usurpari observatur. Loca passim sunt o'via, cum primis vero totum Cap. I. Geneseos hoc nomine est magnificum. Pro diis etiam *θεοι* 2. non rarò poni, satis est manifestum, non tamen omni prorsus ratio-

ratione neglectâ, siquidem Magistratui & ejus personam gerentibus, ob convenientiam quandam quâ potestatem divinam, quam à DEO adepti, ejus in his terris vicem gerunt, attribuitur, quo etiam illos modo alloquitur ipse DEUS Psal. 89. v. 6. *Ego dixi ELOHIM vos estis* Exod. 22. 28. Idolis etiam, ob quandam excellentiam, nonnunquam assignatur, non quod illa ipsis infit, sed quia à cœcis gentilibus, fascinatis Diaboli prœstigiis, in esse putatur, unde & dii putatitii dicuntur. exempla petantur Exod. 20. 3. & 21. C. 22. v. 19. 20. C. 23, 13. C. 32. 31. 1. Reg. 11: 33. *Eo quod dereliquerunt me & incurvaverunt se Hasoreth Elobe Sidoniorum.* Ex occasione observamus hic vetustissimos Judæos docuisse, nomini ELOHIM significationem seu mensuram judicii; nomini vero JEHOVAH significationem seu mēsuram RAHHAMIM seu misericordiæ competere. Conferatur Buxtorfius ad vocem ELOAH, ut & Varenius, licet hanc diversitatem improbet Pheiff. loc. 16. quinqv. ag. loc. Ebraic. Concl. 9.

CONCL. 9. Vocabulum cujus non una vice facta est mentio, numeri etiam esse multitudinis, & indigitatum in præcedentibus, & liquet ex re ipsa. Formatur enim ex suo singulari, cui deinde addit terminationem pluralitatis, & quidem Masculinam, quæ ad oculum monstrat initio statim, terminatione saltem, esse illud plurale, unde supervacaneum fuerat, cum iis hic congregi, qui aut revera negarunt, aut inficiari existimati sunt, vel sanè in dubium revocarunt, utrum pluralis esset hæc vox quoad terminationem. Illud vero nunc rationibus evincendum, utpote in quo res est non nihil operosior, significare nostram vocem non minus, quam terminari pluraliter, ubi licet etiam ratione sui plana sit, sollicitatur tamen non paucis, unde confirmanda est. *Primo* quidem non mediocri momentum adjicit assertioni sensus pluralis, in nomine nostro, ipsum expressum singulare, quod exactè unam rem describit, ceu manifestum fit ex Deu-

Deuter. 32. v. 15. *Et rejecit DEum qui se fabricavit*, nec non similibus aliis plurimis; ut adeo necesse non sit, opposito numero, forma plurali affecto explicitè, naturam singularitatis attribuerè. Solidissimè autem *Secundò* Significatio pluralis τὸ Ελοhim evincitur ex iis locis Sacræ Scripturæ, in quibus non tantum DEum verum five *Πῶς* et denotat, sed & *Θεοί* et Diis nuncupativis nempe, ut & fictitiis illis ΕΛΙΛΙΜ tribuitur, in quibus de pluribus prædicatur, quos significare haud quaquam posset, nisi plurale esset, quamobrem quoq; cum eo componuntur epitheta, quæ nulla arte vel modo exponi possunt, nisi per sensum pluralem. Svadet idem firmiter *Tertio* Sancti hujus labii ratio & indoles simplicissima & planissima, quæ inflexionis perplexæ, atque fundamento causæque certâ destitutæ nescia, eâ quâ prodit fronte, vult excipi ac intelligi. Hanc simplicitatem quadante-nus cum sollicitet etiam, si dicatur pro recepto singulari, ejus plurale sensu unita-

unitatis quandoque venire, non immerito damnatur.

CONCL. 10. Neq; illud in hoc momento prætereundum, Elohim modò plurale, ratione tum sensus tum terminationis dictum, aliquando sub tali forma multitudinis certas ob causas, rei etiam uni ac singulari solere accommodari, quod quidem nec potest nec debet dubio infirmari, suppetente exemplorum copiâ, ampla satis, quæ obortas dubitationis difficultates, expe-
diverit facilè, probaverit quoq; validè thesin, dum insignita non pauca nomine Elohim, non sint nisi unum, quibusq; impertiri nequeas ullo modo, vel de iis explicare appellationem istam, nisi illam singularem tum affirmes denominare rem, quod ipsum declaret vel comma 23. Jud. 16. *Et satrapa Philistinorum congregati sunt ad sacrificandum sacrificium magnum Ledagon Elohehem: Dagoni Deo suo*, ubi de Dagone idolo Philistinorum, re nempe una effertur nostrum ELOHIM. Quod ipsum evidentius est
Ex.

Ex:4.16. ubi de Mose ita loquitur Deus:
 & tu eris ipsi **LELOHIM**, in Dominum,
 ubi nequaquam sensus vocis **ELOHIM**
 admitti aut explicari potest pluralis,
 utut forma istius sit numeri. Mosen
 namq; solum suppositum & personam
 unā, distinctam ab Arone, & aliis omni-
 bus, intimatumq; peculiari officio, aliis
 non communi, liquidissimè indigi-
 tat. conf. Cap. 7. v. 1. C. 32 v. 31. quorum
 locorum singulorum ratio est eadem,
 quantum ad institutum nostrum. At-
 que hæc omnia ita licet se habeant, di-
 cendis tamen modo nobis, vocem hanc
 Deo adscriptam, pluralitatem quandam
 in ipso notare, nihil quidquam officient,
 isto accuratè tantum observato, **ELO-**
HIM singularem rem exprimente, non
 adhiberi tum in nativo, proprio, pal-
 mario, ac principali significatu; sed
 translato ac minus principali, qui pri-
 mariam ejus significandi vim minimè
 enervat, nedum evertit. Quin etiam
 de DEO uno usurpatum, non respicit
 primò essentiam unicam simplicissimā,
 sed

sed personas in illa essentia plures, licet & hanc quodammodo innuat, sed consecutivè prout illæ personæ in hac essentia subsistunt.

CONCL.II. Propius nunc accendendum ad rem, & definiendum in illa aliquid certi, dicendum apertè ex natura substratæ rei, ejusque rationibus ELOHIM DEO tributum & hîc loci disertè pluralitatem quandam involvere, ut & singulari junctum, vi istius constructionis, singulare quidpiam in pluralitate indigitare. Præsupponimus I. hic, quæ huc omnino faciunt applicandaq; sunt, nec mediocriter nostram assertionem confirmant, atque superius inculcata sunt de terminatione vocis præsentis, ut & ejus forma singulari, quæ frustra essent utraque, si nihil pluralitatis ex se gigneret ELOHIM, unde prolixius ista inculcare superse-
demus. Pugnat 2. pro nobis ipsa analogia Grammatica, quæ fundamentum est omnis explicationis probæ. Ipsa vero dilucidè tum confirmat plu-
ralita-

ralitatem, quam asseruimus, quando
 consonant numero cum nostro *Elohim*
 omnia, quæ sub ista forma ei apponi
 possunt, substantiva, adjectiva, verba,
 pronomina, participia, quæ non raro
 eidem in sacris adduntur. Quam con-
 veniëntiam inficiari, vel arguere quoquo
 modo, seu etiam de ea ambigere velle,
 foret omnia destruere, fundamenta i-
 ipsa interpretationis planissimæ, plenif-
 simæ, tutissimæq; convellere, & ex ipso
 codice hebræo, quovis cothurno ver-
 satiliorem producere fabulam, quam li-
 centiam si procederet, nisi veritatis
 dispendium certissimè sequeretur, o-
 mnia fallerent. Dicta vero, in quibus
 apposita conspiciuntur pluralia addu-
 cto plurali, ex sequentibus haberi pos-
 sunt Jos. ult. v. 19. *Jehova Elohim Kedbo-
 schim hu* His adde post. Samuel. 7. 23. Ps.
 58: 12. Jer. 10: 10. 623: 36. Illud vero 3. no-
 stra omnia, rationem proximè præce-
 dentem, verba nostra, & totam con-
 structionem, solidissimè non tantum,
 sed & clarissimè corroborat, quòd in re
 B ipsa

ipsa, quam describit nostrum *Bara Elohim*, sit fundamentum illius quod nitimur affirmare, hoc est: ipsa illa pluralitas quam designat *Elohim*, & unitas quam monstrat *Bara*, in Deo nostro glorioso, ceu ejus gratiâ unde sit ipsi gloria, ex sua revelatione, & sanctissimo verbo didicimus, verissime inveniuntur. Unde tantum hoc nobis est momentum, ut sit instar omnium, & jucundissime nostram in proposita constructione tranqillet sententiam. Ecquid vero absque causa & fortuito, de Deo hujusmodi locutiones usurpatas dicemus? de aliis autem rebus prolatarum, quas non inquirimus, offendimus etiam rationes honorum, distributionis, dignitatum, lingvæ & alias.

Concl. 12. Dum semper ut urgere debemus, pro stabilienda pluralitate quadam in phrasi nostra proposita & similibus aliis, singulari modo de DEO quæ usurpantur, urgemus nativam significandi vocum indolem, tanto attendendam magis, quanto major & evidentior,

dentior, illam inter & rem ipsam intercedit convenientia, ipsiusque materiae natura, necessitatem interpretationis talis nobis injungit; variarum exceptionum modos hic in medium projiciunt, qui aliam & contrariam fovent opinionem. Illas itaque nunc dispicere, altiusque non nihil perpendere, operæ forte erit pretium. Et siquidem compendiosa viâ, per selecta hic progredi animus est, illud quod ut basis, primo loco in articulo præfenti, adferri solet substernique, inspiciendum est primò & præcipuè. Istud vero est *Derech hallaschon* seu lingvæ ipsius consuetudo, Græcis ἰδιωτισμός, quæ nihil aliud est quam Lingvæ cujusque affectio peculiaris, secundum quam ab aliis in diversum abit, neque cum iis convenit quoad constructiones quasdam, & modos nonnullos loquendi sibi peculiares; cujus etiam intuitu sibi ipsi semper non est similis, sed recedit nonnihil à regulis communissimis, quarum ductum alias & frequentius

sequitur. Hujusmodi idiotismum Hebrææ Lingvæ, quidam ex Doctoribus hebræis, in *Bara Elohim* nobis assumpto, apparere ajunt, quandoquidem in illa obtineat pluralis pro singulari, singulare item verbum cum plurali nonnunquam construatur, ex quodam linguæ istius usu, ac domestica indole. Ad quod 1. quidem fatendum, dandumque facile, agnoscere proprietates hujusmodi, ac idiotismos suos, linguam Eberinam non minus quam alias, quibus ab iis distinguitur, quod vel ex sola duplicatione relativi patescit, cujus si ex aliis lingvis notis petendum foret judicium, iteratum illud, semel positum sufficeret. Exempla hujus idiotismi sunt benè multa, ex quibus etiam illud Psal. I. v. 3. *Ascher pirjo* cujus fructus ejus scilicet *Ez* arboris; Affine huic v. II. C. I. Genes. sc. *Ascher saro bho*, cujus fructus ejus in eo &c. Hinc Canonem formavit 26 sequentem lib. III. Tract. II. pag. mihi 537. beat. Doct. Glassius: *In usu hebræo quoque est, duplicis relativi*
vi posi-

vi positio, cum sufficeret unum. Quod & Graci quadoq; imitantur. Et mox: Affixum & integrum Pronomen quadoq; concurrunt, cum eleganti Emphasi. Applicentur quæ modo adducta sunt. Neq; etiam
 2. diffitemur, nullam ꝑ Derech hallaschon aliquando assignari posse causam aliam, quam consuetudinem gentis atq; usum sermonis, cujus forte recte statueris paradigmata repetitiones pronominum in nonnullis locis: Nonnunquam autem aliquam sed subobscuram, & incertam admodum, uti in illo loco ubi Daniel fortis infimæ homo, ex gente captiva, coram Rege ac Domino, qui infinitam fere & pene divinam sibi arrogavit majestatem, verba faciens, in tertia de se ipso loquitur persona: Hoc somnium & interpretationem ejus dicemus coram Rege. Super qua re variant sententiæ. Nudus hic merusq; posset prætendi linguæ genius, neq; enim hic locus erat potentiae suæ meminisse coram rege commoto, so-

licito & irato. Prudentiæ suæ intuitu virtutumque splendidissimarum ita dixisse Daniele, modestiæ ejus adversatur. Fiduciâ divinæ & misericordissimæ revelationis, ipsum tam magnificè de se sensisse potuisse, incommodum non videtur. Socios suos illum hic respexisse, non displicet interpretibus magnificis. Quamquam idiotismorum aliorum rationem conspicuam satis esse, iterum *ἴαν ἀμφοῖν* largiri necessum sit. Affirmamus 3. in præsentia cum Doct. Varenio ex ipsius decadibus, in nostra quoq; constructione reperiri aliquid, quod idiotismum sapiat, *quatenus scilicet per illum collectivum & distributivum, in pluralitate unitas, & in unitate pluralitas inculcatur.* Ad eundem modum Gen. 1. 14. dicitur. *Jehi meoroth fiat luminaria*, id est unum quodque luminarium, juxta quem idiotismum, quod asseruimus in superiori conclusione, perstabit; & nostrum *Bera Elohim* ita explicabitur: *Creavit persona Divina, id est, unaquaq; personarum creavit, in una & tri.*

3° tribus deitatis personis communi deitate, qua
 utrum sunt verba D. Varenii. In hunc
 sensum illud etiam *Vajjomer Elohim*, to-
 ties in primo capite ingeminatum, ac-
 cipi debet. Pernegamus autem 4. I-
 diotismum, ut ab adversæ sententiæ
 Patronis accipitur, hic in nostris ver-
 bis locum habere posse. Neque enim
 ullo modo nudum aut merum *Derech*
hallaschon cui nulla nisi usus subfit ra-
 tio, quodq; significationes vocum ni-
 hil concernat; vel etiam *Derech hacca-*
bhodb vehammaala hoc est: usus vel
 lingvæ nudus, vel dignitatis, aut etiam
 eminentiæ respectus aliquis, hic loci
 admitti potest, nempe propter ratio-
 nes superius adductas, 1. Analogiam
 grammaticam, 2. Convenientiam rei
 & rationis, hoc est ipsorum verborum
 tanquam signorum cum suis rebus
 quas indigitant; in quibus tamdiu sta-
 mus, donec incertitudo aut falsitas e-
 arum demonstretur, quod nunquam
 fiet. Certum equidem adhæc est ex-
 empla dari *Derech haccabhodb* juxta il-

lud R. Aben Ezra *Col laschon jeseb lo
 dherech baccabbodh* ; hoc est. *Omni
 lingua habet consuetudinem honoris*, quod
 apparet cum de uno Pharaone dicitur.
 Gen. 40. Dominis suis Regi Ægypti
 quod etiam propter *Ribbui baccabhoth*
 pluralitatem potentiarum, comode de
 eo prolatum affirmares, ceu etiam di-
 citur de uno Josepho ut alias sæpius,
 ita Gen. 42: v. 30. 33. *Adone baarez* Do-
 mini terræ ; quemadmodum clarissi-
 mum quoque est Gloriosissimo nostro
 & Potentissimo Deo, excellentissimam
 majestatem, virtutum & potestatis in-
 finitos abyssos competere; ista tamē hic
 primario & principalissimo modo in-
 digitari nequeunt, quamdiu interiora
 & abstrusiora suppetunt, quæ naturali
 magis, & propria ratione significare
 possunt ex sua indole adhibitæ nobis
 voces. De cætero autem, si fastigii &
 & eminentiæ summæ denotandæ cau-
 sa, pluralis numerus de Deo effertur,
 cur id tum semper non venit usu, cum
 DEUS semper & ubique glorifican-
 dus

dus sit? Vel dicendi eò sunt, perpe-
 ram illi de Deo scripsisse divini Scri-
 ptores, qui singulari numero eum &
 nominarunt & significarunt, ejusq; ita
 majestatis gloriam neglexisse quo-
 dammodo, aut saltem studio debito
 non attendisse, cum pluralis fuerat
 adhibendus. Et sane si propter exel-
 lentiam usus esset pluralis, præprimis
 ac neccesseriò essenziale nomen Jehovah
 ita fuisset inflectendum. Quas rationes
 omnes, elegàter ac solide vide deductas
 Jacobo Mart. in de Tribus Elohim l. i. c. 3.

CONCL. 13. Quod si quis, ex allatis
 modo pro *τῷ Derech baccabbodh & Rib-
 bus haccobhosh* declaratione, nempe ex
 voce *Adonim* & ipsi affini *Bealim* utraq;
 juncta singulari numero, eoq; honorem
 excelsum, virtutum & potentiarum a-
 xiomata designante; vellet idem de
 nomine ELOHIM, ejusq; structura aliis
 cum voculis inferre, idque adeo regu-
 læ ac canoni, cui priora subsunt, subji-
 cere, qui proponitur à Doct. Glass. p. m.
 441. verbis sequentibus: *Specialius no-*

mina appellativa, qua dominium notant, ex proprietate Lingvæ sanctæ, numero plurali pro singulari offeruntur. Et post pauca: sunt autem nomina ill. *Beai* & *Adō*. Respicit v. ad canonem proxime præcedentem 24. qui ita habet: *Pluralis numerus pro singulari quandoque ponitur ad denotandam magnitudinem & excellentiam.* Si unquam quis hoc intenderet, ipsi ex templò oggerendum. 1. Malè supponi ab ipso eandem naturam vocum *Bealim*, *Adonim* cum *Elohim*. Designant illa formaliter dominium; & juxta etiam sunt appellativa, unde ad regulam quadrât; hoc vero non item, quia Nomen Dei proprium. Deus quidem est Dominus dominantium, sed dominium illud, hac voce formaliter non exprimitur, quæ verba sunt laudati modo auctoris, qui & ultra consulatur. 2. Meretur hic attendi vulgata regula: Verba intelligenda sunt secundum substratam materiam. Jam vero, quod iterum iterumque ingeminamus & urgemus, illud

illud quod notione ELOHIM indigitatur, non est tale ut considerari debeat potissimum ob excellentissimam & infinitam potestatem, loquimur nunc in sensu formali, sed quam maximè ob essentiæ simplicissimam unitatem, & quandam in illa pluralitatem. Duo autem alia ista nomina, sua denominant subjecta, præcipuè ob respectum potentiæ, virtutum, honoris &c. Cumque adeo illa etiam ob certos hos respectus in numero multitudinis usurpantur; cur absq; ratione ELOHIM ita poni sentiendum? In fenum ergo abeunt quæ nisi summo de similitudine dictarum vocum omnium, pag. 15. de voce Elohim, ut diversum obtineat, congerit Drusius. Concludit ita: *Nos ab hebrais didicimus, tria vocabula esse, quæ terminatione plurali, sensum continent singularem. Sunt autem Elohim Adonim & Bealim.* Simile iudicium esto de loco Buxtorf. l. II. Thes. Cap. 2.

CONCL. 14. Neque instanti, ex usu lingvarum, ob personas illustres
ad

ad earum dignitatem describendam, adhiberi numerum multitudinis, quidquam concedendum in hoc puncto. Quia I. Quarum est hæc consuetudo lingvæ, Sanctæ nostræ nullam formam præscribere queunt, quippe quæ simplicitatis amans, in illa decorem & gloriam suam sitam habet, unde 2. vulgaribus lingvis Gall. Germ. Svet. Ital. suus relinqvendus habitus ac cothurnus; quinimo etiam Agarenæ, quam itidē consuetudine honoris carere negat Aben Esra, citatus Drusio Var. Sennerto &c. suum genium permittimus, quod cum asserimus ea 3. nequaquam destruimus quæ superius admissa sunt quando *רש דערעך באמאלא* facta est mentio. Tantū vero hoc dicitur, in scriptura usum non esse, propter fastigium summum, personam unam de se loquentem, uti verbo plurali. Nomina enim sic venire plurali forma, propter personæ dignitatem concessum, quod de nomine ELOHIM Deo tributo affirmari nequit cum ob
ratio-

rationes alias, tum eam nunc nominandam, quod adhibitum sit hic plurale, singulari suo non destitutum, quod ipsum afferre, vel etiam alia, excellentiam & potentiam innuentia, ut *Et Schaddai Zebhaotb*, nisi res ita ob alium respectum debuisset exprimi, divinis amanuensibus fuisset facilimum.

CONCL. 15. Indagatur ultra vocabuli nostri vis signandi, invenitur autem ea, elicitur & infertur sensum esse omnino singularem, utut terminatio aliter se habeat, quod ne frustra assertum videatur, trahuntur in partes, & ad causam illustrandam accersuntur nomina ex lingvis aliis, multitudinis quidem quoad terminum, Thebæ, Liberi, Athenæ, significationem habentia nihilominus singularem, quam iterum, sufficiētibus παραδείγμασι, de uno idolo, uno vitulo, quin & uno homine Nomen nostrum expressum dictitantibus, rursus gratis negari autumant. Reponendum ad hoc telum i. retundi istud facile, vel ex iis quæ toties inculcata sunt

sunt de natura nostri ELOHIM, quæ
 ferre recusat allati genus interpreta-
 menti: Attamen quia nova est species
 propositæ rationis non negandum
 dicimus esse non paucas voces, qua-
 rum quidem flexio sit pluralis, sensu
 nihilo secius manente singulari, ceu pa-
 tet vel ex allegatis oculis, quibus ad-
 dere ingentem catalogum non foret
 difficile, uti similia etiam Hebræis exi-
 stunt ut *Neburim Sekynim* &c. Confer W a-
 smuth. Heb. Rest. p. 72. Istas tamen 3. nihil
 in instituto nostro probare, ob diversis-
 simam naturam & planè discordantem,
 conspicuam in eo quod careant ista
 singulari, quo instructum est hoc no-
 strum, tum quoad formam, tum quoad
 usum, in qua forma cum tam crebrò
 non adhibeatur quam pluralis, certo
 nobis est argumento singulare quid-
 piam, quod à mysterio non abit, hoc i-
 pso manifestè prodi, quod ipsum sub-
 olfecit quidam Rabbi qui dixit alicu-
 bi: *Lo jīmaz lešehon rabbim im haschšehē han-
 nichbadh rak al schem Elohim Lesodh bamnk:*
 nume-

*Numerus singularis non reperitur cum nomine benedicto, nisi in nomine Elohim, idque propter profundum mysterium. Tralatitio 4. sensu, aut δευτέρως, vel ἑκτονόμως & κατὰ χρευσικῶς hanc appellationem accipiendam, quando eâ res unica describitur, etiamnum ut antea definimus, nec in eo mutamus quicquam. Nempe uti subjecta variant, ita quoq; variè ipsum prædicatum iis attribuitur, unde prædicationis discrepantia, nomine ipso ad res omnes quas denominat, æque non quadrante. In specie vero uni idolo quandoque defertur signum *Elohim*, ob convenientiam quam habere existimatur cum DEO vero, illud aliàs turpissimum *Elil*, quod ipsum licet in se nihil sit, indeque nulla prorsus ratione tanto nomine insigniendum, pessimeq; insignitum; ex opinione tamen hominum idololatrarum, divini quid huic inesse existimantium, eoque sibi imaginantium divinas perfectiones, virtutes, essentiæ rationem; appellationem*

nem quoq; maximā re dignam, titulumque adeo excelsum adeptum est. Ut adeo uni, verum non sub conceptu unitatis, sed pluralitatis cujusdam, ista notio aliquando sit assignata. Quibus ita se habentibus, neque hæc, aut objectiones aliæ quæ oggeruntur, tanti sunt ponderis, ut ruinam minari, nedum accelerare queant argumento, quod pro pluralitate in divinis, à numero ducitur, ceu judicat Rivetus in Exer. suis in Gen. & quidem pag. 8.

CONCL. 16. Occurrit nunc juxta nostrum institutum unum, quod pluralitati istī quam quæсивimus, invenimus, confirmavimus, defendimus etiam hucusq;,, maxime officere, & eam si non disturbare, saltem impeditam atq; ambiguum reddere apparet. Illo enim sensum pluralem, quem quoad supposita haberi in nostris verbis, nitimur adstruere, labefactari vel destrui, metus suboriri posset non bene hic confirmato atq; munito animo. Illud vero est quod *Elohim* veniat pro una certa
persona

persona in divinis, aliis contradistincta,
 in qua, quum pluralitas talis, nulla af-
 ferri possit, qualem hic sectamur, fru-
 stranea hæc cura dicenda est, unde e-
 tiam de tota constructione quæ hic dis-
 cutitur, ita pronunciat Clarissimus
 Leusd. in Philologo suo hebræo diss. 32:
*Ex tali constructione non potest probari plu-
 ralitas personarum, quia sæpissime verbum sin-
 gulare conjungitur cum nomine plurali ubi
 tantum sermo est de unica persona, ut fidem
 faciat dictis inter alia locum ex Psal.*
 45. 8. *Elohim Elohecha meschahhacha unxit te*
 DeusDeus tuus. In hoc textu, verba sunt
 Clariss. Leusd. *fit mentio trium personarum,*
 & verbum singulare MESCHAHHACHA; no-
 mini plurali ELOHIM conjungitur, quod no-
 men plurale in eo loco solum Patrem denotat.
 Verum I. respondemus non immerito
 dubitari de eo, utrum ὁ θεὸς αὐτοῦ de u-
 na & certa aliqua persona, vocabulum
 ELOHIM in allegato commate adfera-
 tur, quod tamen explanare nostri non
 est operis. Non certe concedit id i-
 psium nominatissimus Varen. ad hunc
 C locum

locum quem si lubet adeas. Pro nobis autem 2. si ex liberalitate, hoc tantisper largiamur, diluet quod objectum est, Philologus hodie inter præcipuos, celeberrimus Dn. Andr. Sennertus, Senior totius Acad. Witteb. Is qui solertissime hoc etiam argumentum pertractavit, ita alicubi infit. Porro jam inquitur ergo, *Nomen Elohim DEo vero attributum in sensu quidem tralatitio hoc sive modificato, nempe singulari, non unum Deum denotat ratione suæ ἑστίαις, vel in unitate nature suæ; licet hunc fortassis consecutivè quidem; quia quod numen summum in personis trinum, idem & unum unitate nature suæ: Nam propria nativa atq; formalis ratio huius nominis est, non singulariter sed pluraliter significare, non unius rei denotare unicam essentiam, sed inferre multitudinem quādam, eamque adeo in Deo, utpote natura intelligente, personarum quidem. Et paucis interjectis: fitq; extra dubitationem omnem id jam, ut nempe in sensu singulari valeat id nomen, & singulis personarum semel atq; iterum adhibeatur, per accomodationem quandam, & in sensu adeo, modificato certa ratione quadam; quia scilicet una illa, cui applicatur*

eatur, persona est ex earum numero, quibus si-
 mul atq; semel, vel collectivè sumptis alias atq;
 in sensu suo nativo adhibetur; ideoque quia
 non solitariè Deus est, persona illa, sed una cum
 reliquis duabus. Adscribenda quoq; nonnul-
 la adhuc ex eodem Authore laudato verba, quæ
 in eadem rem profert iterum non multo post;
 In sensu singulari deniq; uni personæ ideo ad-
 hibetur, puta Elohim, quia singula hæc inquis-
 mus, vel una illa, cui hunc, in modum accom-
 modatur, persona ex numero reliquarum sit,
 ut supra diximus etiam, quibus junctim vo-
 cabulum quidem & propriè alias adtribuitur; ad-
 eoque in summa quod sicut omnibus personis vo-
 cabulum hoc junctim quidem & collectivè, re-
 ctè & propriè attribuitur, ita tum postea etiam
 earundem singulis vel uni certè *θεὸς ἑπὶ* ad-
 bibeatur nonnusquam, sed *θεὸς ἑπὶ* inquit
 repetimusq; notanter, nonnihilq; varius etiam,
 dictis modo de causis. Exspirant haud du-
 biè, rite his pensitatis, quæ modo ex
 Leusd. prolata, ut & quæ idem Author, a-
 lias de re literaria hebraica dudum me-
 ritissimus, in Clave sua hebraica pag. 2.
 ad has voces, de enallage numeri & a-
 liis adnotavit, ut adeo stare adhuc fir-

miter videatur persistetq; , quod hactenus in nostra constructione vindicavimus *Ribbui*.

Concl. 17. Neq; etiam ambigendum existimo multum, utrum non capi possit stringiq; in præsentia aliquantulum ex eo, nominatus cum honore, & nominandus semper *Leusd.* quod non aversetur, sed probet plane argumentum pro pluralitate in divinis, petatum ex modo isto loquendi de se ipso in numero multitudinis *NAHASEH*, quo utitur Deus Gen I. 26. cujus quidem asserti firmitas maximopere approbanda, est irrefragabilis, eo quod repugnet consuetudini & genio linguæ Sanctæ, verbi pluralis personam primam, de persona singulari, honoris causâ efferri, utut ejus conditio sit illustrissima, Sed & pluralitatem quandam insinuare *Elohim*, idem *Naseb* docet, si ad *Elohim* referendum est, uti omnino fieri debet. Nullus enim alius *Naseb* dixit, quam illæ personæ *Elohim* de quibus in proximis illud *vajjomer* dicitur, quod ne negari

gari quidem putaverim, utpote cum textus personas dicentes VAJJONER Elohim, & proferentes vocem sermonis seu orationis sequenti NAASEH, quam proposuerunt efferre, easdem esse arguat apertissime. Itaque si pluralitatem importat, NAASEH eandem etiam necessario significabit, subjectum hoc Elohim. Atqui pluralitatem indigitari in NAASEH concedit Leusden. Ergoneq; illam per τὸ Elohim innuigari potest, id ipsum vocabuli formâ, & rei indole, aliisq; rationibus, prius sparsim & fusè introductis, stabilientibus, quod fuit demonstrandum.

Concl. 18. Tollendus porro scrupulus, â quo impedimentum aliquod propugnatae sententiae metuendum. Vox *Elohim* in superioribus dicta est singularem habere *Eloah*, quæ essentialiter significat, hoc est essentiam Dei simplicissimam denominat. Ipsius plurale, cujus hic explanatur ratio significandi, si sensu itidem plura diceret, seu id pronunciatum liberè non semel; ex ha-

bitu singularis sui, ex quo inflectitur in hanc terminationem, plures Deos essentia diversos subinnueret, seu unitatis numerus unam essentiam infert, quod hæreticum foret, & in divinam majestatem impium. Aut ergo falsa est deductio probata hætenus, aut sequetur modo quod damnavimus. Resp. ut damnat religionis sanctitas puritasq; *πολυθεΐαν*, ita arreptæ formationis integritatem reddunt manifestam, ista quibus illa prius est confirmata, tum illa quæ ad diluendam objectionem adferentur. I. Obscurum ignotumq; non est, voces non paucas induere aliam significationem in plurali & diversam ab ea, quâ gavisa sunt in singulari, quod nunc vel unica vox *sales* demonstraverit, ut mirum non sit 2. plurale Elohim paulo aliter signare, personas nimirum sui singularis *ELOAH*, illo interim essentiam denotante quæ omnibus personis fit communis. Atq; hujus quidē significationis ejusq; diversitatis in diversis numeris, fundamentū iterum

rum arcessendum est ex re ipsa designata, quæ ita comparata est ut pluralitatem quidem admittat, quantum ad hypostases, eam vero respectu essentiæ, cum sit simplicissima, ferre nequeat ullo modo. Gratis igitur iterum in allata dissertatione sequentia scripsit Clar. Leusd. *Numerus pluralis differt à singulari non in significatione, sed tantummodo in pluralitate*, quæ ut in multis exemplis fidem merentur, ita in vocabulo Elohim locum habere nequeunt.

Concl. 19. Videndum nunc tandem, si quid opis atq; illustrationis, ad argumentum nostrum ejusq; assertionem, eruere adferreq; promptum sit ex translationibus ac versionibus aliis, in quo negotio, præcipua laus & cura operæ philologicæ sita sunt. Vel si id succedat minus, contingatq; illas ita potius comparatas esse, ut adversum præ se ferre non tantum, sed & svadere videantur; quomodo in isto articulo removeri obstacula, viaq; inveniri queat, quâ componantur quæ colliduntur inter se

ter se, allaborandum. Separatim sub initium opellæ hujus, propositæ sunt voces in versionibus usurpatæ, quæ ideo facilius sistuntur si tantum conjungantur. Producemus versiones linguarum eruditarum, ex splendidissimo illo opere biblico anglicano, ubi Paraphrasis Chaldaica quæ hic est Targum Onkelosi verba *Bereschuth bara Elohim* effert: *Bekadhmîn bera Jehovab*. In quibus manifestum est, non haberi nomen personale, respondens τῷ Elohîm sed essentialē *Jehovab*, & tanto quidem minus plurale aliquod, cujus eadem vis esset significandi, quæ τῷ ELOHIM, quod familiare esse huic Paraphrastæ per hoc caput integrum nunc observandum est, cujus ratio nulla alia esse potest quam mystica vocabuli *Eloim*, incommunicabilis Chaldaismo, cum verbo singulari conjunctio. Syrus his rem expedit verbis: *Bereschuth bara Aloho*. In quibus singulare *Aloho* Deum denotat. Arabica versio itidem nomine singulari hanc exprimit sententiam: *Awwalo*

ma chalakal, labo Primum quod creavit Deus, ubi *Allbo* ex articulo *al*, ob quem etiam tanvin seu nunnatio in Dshamma perit, & ILAHON peculiari forma fit nomen proprium respondens τῷ Jehova juxta Jac. Gol. ad hanc vocem pag. 144. Non abit ab his translatio Græca quæ 70. Interp. vulgo adscribitur & notionem Θεός hic loci adhibet. Consentiant his latini, locum per vocabulum *Deus* exponentes. Ex linguis vulgationibus versio Germanica ita habet: *Am anfang schuff Gott.* Sveca *J beghnnellen skapade Gudh.* Finnica. *Alusa loi Jumala.* Anglus sequenti modo vertit: *In the begining God created*, ubi singulari *God* non plurali *Gods* utitur interpres. Neque aliter Gallus hæc exposuit: *Dieu crea au commencement* qui itidem singulare *Dieu* adducit, non *Dieux*.

In translationibus istis omnibus nullo pluralis apparet indicium, ex quo colligi possit interpretes illos rationem

habuisse pluralitatis illius in Elohim quam sectamur. Omnes namq̃ locum reddiderunt voce singulari, quæ Essentiale Dei nomen propius attingit quam personale, unde nihil ex versionum compositione, quod assertionem propositam firmet, dimanat, quin potius si simpliciter illæ acceptandæ, deferendum foret quod tanto applausu hætenus est propugnatum. His tamen non obstantibus, quod jactum semel, retinemus arctè arbitrati positioni nihil derogare istam translatorum diversitatem, quam non profluxisse ex eo sentiendum est, quod adhibita vocabula ex asse respondere existimaverint, aut reddendæ vocis vim ignoraverint; sed quod defectus nominum parallelorum, & exacte idem significantium in lingvis peregrinis, prohibuerit, vel impediverit, synonymo signo rem eandem designare. Atq̃ hoc quidem ejusmodi est, quod continua experientia firmatur, cum nihil in versionibus frequentius notare liceat, quam â fontibus non
nihil

nihil recedere illa quæ idiomate novo sunt traducta. Cujus quidem rei causam subolfacere non est difficile, dum notamus unamquamq; linguam habere singularia nonnulla, ex quadam nativa indole, quæ in aliam peregrinam linguam, manente virtute ista intrinseca, ac simplicitate ingenita, eâdem brevitate nequaquam possunt transfundi. Quamquam enim juxta hæc negari non debeat, circuitionibus quibusdam, peculiaria hujusmodi, si non plenè, saltē aliqua ratione & non inconvenienter tradi posse; quemadmodum etiam modum talem quoad nostrum locum quidam demonstravit: Versiones tamen quæ compendiosâ amant efferi formâ, hujusmodi diffusas circumlocutiones, ubiq; quæ tum iterari postularent, ferre nequeunt. Adhæc accedit, has versiones quarum catalogum texuimus, ita esse comparatas ut consequenter etiam, etsi non primò & immediate, pluralitatem illam 78 Elohim insinuent, quandoquidem

Deus

Deus ille, ac divina *ἁγία* quam indignant præcipuè, eadem sit, in qua plures illæ *ἁγίαι* subsistunt, ut adeo nihil solidi hic subfit, quod à statione quam occupavit, valeat animum dimovere.

Concl. 20. Itaq; ipsi, qui inspexit atq; norit, quæ nunc à nobis dicta sunt, ea nequaquam officient, vel negotium faceffent, quæ nectuntur ab authoritatibus Hieronymi & 70 Interp. qui locum de quo in præsentia disquiritur interpretati, usi sunt notatione non plurali Dii vel *Θεοί*, sed singulari, idq; perpetuò. Præterquam enim quod 1. huc applicueris non inconveniēter censuram Fulleri, quam Miscell. libr. II. Cap. IV. de versione nominis JEHOVAH apud 70. Interp. hoc modo adhibet: *Septuaginta interpretes, sanctissimi doctissimiq; viri, gloriosum Dei nomen Jehovah ubiq; ferè κύριον, id est, Dominum; quandoq; Θεόν id est, Deum transferre solent. Non quòd aut vim vocis ignoraverint (id præstanti eorum eruditioni repugnaret) aut superstitione quadam obligati ita fecerint. (Id summæ eorum pietati adversaretur) Sed primo ut ad intel-*

intellectum communem, cui maximè scripturam sacram destinatam sciebant, sese accommodarent. Etiam 2. κρινόμενον idipsum nunc est, utrum dictæ voces pluralis formæ, respondeant ἱε̅ Elohim; unde loco ἡ θεο̅ς εἰς ἑνα̅ς tanquam indubium vel concessum illud substerni non debet, tanto sane minus quia negandum omnino est, concurrere istas voces cum *Elohim*, eo quod, ut patuit modo, diversam significandi naturam habeant, respiciantq; essentiam proximè, nostro interim manente personali. Unde 3. offenderentur aures piæ, & veræ religioni assuetæ, si ita proposita essent verba: *In principio creavit Deus.* Propositionem enim talem, vix acciperent, absq; πολλοῦ θεο̅ς ἑ̅ς alicujus sensu. Etenim ut 4. singulare, verè divinam essentiam importat, ita nec aliter se habere posset, quod inde formatur plurale, quod de Deo vero prolatum, summum horrorem incuteret religioso animo, animadvertenti præprimis Ethnicorum cæcitatem, qui crassissimis tenebris im-

mesir

merſi, plurima coluere idola, eaq; nomine Dii appellitarunt, unde non leuiter prophanatum eſt idem plurale, ſenſumq; retinet prophanum, cum primo & frequentiffime gentilium denotet Deaſtros & *Elilim*.

Proinde 5. Inferimus non fuiſſe fas ob tantam discrepantiam, interpretes dictos, *Elohim* in verſionibus explicare per θεοι vel Dii, ſiquidem id abſq; veritatis detrimento, non potuiſſet fieri, accedente ad id, quod appoſita vocabula quadantenus, etſi non πρώτως tamen δεύτερας, declarent naturam ἑῷ *Elohim*.

Concl. 21. Clauſulæ tandem loco, libere & conſtanter, moti hucusq; deductis rationum fundamentis, nec non deprehenſâ ſententiæ adverſæ infirmitate, concludimus, in locutione noſtra *Bara Elohim*, exhiberi clariffimè, oculis illuminatis, partiumq; & opinionis ſtudiis non abreptis, aut impeditis, iſtam ſimpliciffimam unitatem, & in illa pluralitatem eam, quæ verbis aliis, in aliis locis

locis quibus assentiuntur facillime *οἱ οὖν ἀντιλέγοντες*, evidenter revelata est & proposita. Nempe ut vocabula ipsa seorsim, Elohim quidem plurale, proprium, & unicum personale nomen Dei, pluralitatem personarum innuit; verbum autem singulare ex sua ingenta naturali vi, quoad sensum, unam essentiam creatricem repræsentat: ita eadem conjuncta, integraq; adeo constructio, unum & plura proponunt expresse, hoc est, uti supra ex Doct. Varenio patuit; pluralitatem in unitate & unitatem in pluralitate inculcant. Quia hæc omnia rotundè simul etiam nervosè expressit pro more suo Doct. Glasius Phil. Sacr. Libr. III. Tract. III. p. m. 663. ipsius huc transcribere placet verba: *In hac locutione loquitur de nostra & alijs ejusdem generis μυσηριώδες quid est. Innuitur enim illa augustum pluralitatis personarum in una essentia divina mysterium. Pluralitas personarum nomine plurali; unitas essentiae verbo singulari denotatur. Quo pertinet, quod inverso ordine nomen singulare*

gulare Eloab, conſtruitur cum participio plu-
 rali. Ubi eſſentie unitas nomine ſingulari,
 perſonarum pluralitas participio plurali in-
 dicatur. Quod ſi vero nomini Elohim ver-
 bum plurale addatur (uti & adjectivum vel
 participium plurale, quo pertinet, quando
 alij nomini plurali, Deo attributo, partici-
 pium plurale ſubjungitur) tum pluralitas
 illa perſonarum expreſſius denotatur. Ita di-
 ſtinctis modis & phraſibus Spiritui Sancto pla-
 cuit *mysterium hoc Sacroſanctum inſinuare.* Qua
 propter cum Merſenno, in Quæſtioni-
 bus ſuis celebr. in Gen. p. 7. Problema.
 2. amplius multis requirere non eſt o-
 pus, quare Deus hoc, initio Geneſeos, nomen
 in numero plurali conſtitutum habere voluit?
 Scilicet reſpondetur eam quæſtionem,
 facile ſolvi ac explicari ex ipſis verbis,
 modo attendatur harum onia illa antici-
 ſignata, quæ hic concordant ipſa cum ſuo
 ſignato ſigna. Ita in confeſſo eſt hic
 etiam loci conſpicuum eſſe illud D. D.
 Hebræorum *Battorab aphilu vrb abbath.*
Schejin jeſch bab thelnjim bararin gedbolin:
Non eſt in ſcriptura mel una litera, ex qua non
dependent montes magni. Sunt ſane in
 præ-

præfenti quoq; loco, montes magni non tantum, fed maximi & excelfiffimi, quos credimus hic designari tanto promptius, quanto eft certius ex revelatione, illos dari. Fruſtra etiam Sixtinus Amama gloriatur lib. 2. Antibarb bibl. pag. 282. nobis probatæ ſententiæ debilitatem, ab innumeris oſtenſam, cum ſatis ſuperq; patuerint, quæ firmitatem ipſius præſtant immotam. Unde addendum nihil, niſi quod Lombardus Sententiarum Magiſter, ſi hanc, ut ea ipſi tractatur lib. 1. diſt. 2. primus invenit vel propagavit ſententiam, ut ex mente Cajetani, placet Riveto Exerc. 1. in Gen. p. 7. aliisq; nequaquam in eo fuerit Longobardus, utpote qui id aſſeruit, quod Spiritus DEI ipſe, in exordio revelati verbi ſui, non obſcurè aperuit. Hanc ipſam veritatem edocti & amplexi, ipſi qui eâ noſtras imbuit mentes, & in gratioſæ revelationis ſuæ primis lineis ac verbis hinc conſideratis,

D

ipſam

ipsam designavit, uni DEO glorioso, Patri, Filio, & Spiritui Sancto illud offerimus holocaustum.

Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἡμεῶν, πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτοῦ καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι.

ADDENDA,

Puncta quæ nomini glorioso JEHOVAH subjici solent, propria ipsius sunt, non vero τῷ Adonai, unde nihil prohibet hoc nomen eo modo efferri, quo amant literæ ejus atque vocalia, quæ etiam lectio vetus genuina est & Mosaica.

Non tamen negandum planè nomen hoc certa ratione dici & esse ἀνεκφώνητον.

Nugas

51
Nugas & commenta sapiunt quæ
Judæi de miraculis Jesu & Mo-
sis, virtute vocis SCHEM HAM-
PHORASCH editis, blaterant.

Præstigiis diabolicis, artibus ma-
gicis & fabulis multa sunt ac-
centenda, quæ de BATH KOL,
id est filia vocis, in Apellarum
scriptis memorantur.

Uti incerta est originis ratio, vo-
cum CHRETHI & PLETHI in sa-
cro codice nominatarû, ita ob-
scurum est quid signent eædem
quoad res. Comodissimè tamen
hic sentire videntur ii, qui no-
mina hæc esse patronymica
vel gentilia, & milites electos
ex certa gente aut familia, pe-
ritos

ritos, fortes & robustos, à Davide & Salomone in corporis custodiam ut satellites assumptos, significare contendunt.

Potior est deductio vocis PHARISÆus à rad. *Paraſch* cum *ſeparare* ſignificat in NIPH, quam ubi per *ſ* *explanare* effertur; uti etiā SADUCÆus rectiùs ab Authore ſectæ Zadok, quàm à *Zedbek* juſtitia derivatur.

